

MINIMÁLNÍ PREVENTIVNÍ PROGRAM

Základní škola a mateřská škola Ostrava, Ostrčilova 10, příspěvková organizace

Ostrčilova 10/2557, Ostrava 702 00, IČ: 619890037

Zpracoval: Mgr. Jindřich Švub

Období: školní rok: 2023/2024

Obsah

Úvod	3
Charakteristika školy	3
Analýza současného stavu ve škole.....	4
Garant programu a spolupracovníci.....	4
Spolupráce s odborníky a dalšími organizacemi	4
Propagace.....	4
Preventivní činnosti na škole.....	4
Cíle v rámci prevence na ZŠ Ostrčilova.....	5
Cílové skupiny.....	6
Obsah prevence.....	6
Metody při realizaci prevence.....	9
Časový harmonogram	9
Doporučená témata všeobecné prevence	10
Prevence na míru potřebám žáků	19
Žákovské kompetence.....	20
Rozpočet.....	22
MPP a školní řád.....	22
Školní poradenské pracoviště.....	23
Seznam základních zákonů a metodických listů v oblasti prevence	23
Zařízení a organizace zabývající se problematikou prevence	25
Volnočasové aktivity.....	27

Úvod

Minimální preventivní program vychází z Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování dětí a mládeže č.j.: 21291/2010-28. Při jeho tvorbě byla brána na zřetel také Strategie prevence rizikových projevů chování u dětí a mládeže v působnosti resortu školství, mládeže a tělovýchovy na období 2022-2023. K rizikovým projevům chování patří široké spektrum výchovných problémů a poruch chování u dětí a mládeže – záškoláctví, šikana, kriminalita, delikvence, vandalismus, a další formy násilí, závislost na politickém a náboženském extremismu, rasismus, xenofobie, užívání návykových látek (tabák, alkohol, omamné a psychotropní látky), poslední dobou taktéž nikotinové polštářky, elektronické cigarety a vaporizéry, poruchy příjmu potravy (mentální bulimie a mentální anorexie), netolismus (virtuální drogy – počítače, smartphony, tablety, televize, video) a patologické hráčství (gambling)

Úkolem Minimálního preventivního programu je poskytnout žákům, rodičům a pracovníkům školy informace v oblasti prevence rizikových projevů chování, vést žáky k osvojování základních kompetencí a hodnot v oblasti zdraví a zdravého životního stylu a rozvíjet u nich dovednosti, které vedou k odmítání všech druhů sebedestruktivního chování, projevů agresivity a porušování zákona.

Charakteristika školy

- Ve školním roce **2023/2024** navštěvuje základní školu **741** žáků, z toho **443** na 1. stupni a **298** na 2. stupni.
- **3** žáci plní školní docházku v zahraničí.
- Část školy tvoří bilingvní sekce, kde probíhá výuka v českém i anglickém jazyce.
- Ve škole je **33** kmenových tříd, nejnižší počet žáků je v **8.E2 = 14**, nejvyšší v **4.B, 5.B, 7.A = 27**
- Celkem **8** žáků pracuje podle IVP
- Počet žáků se SPUaCH: **73**
- ŠD s **11** odděleními navštěvuje **310** žáků 1. stupně. Ranní provoz družiny začíná v 6:30 hod. Odpolední končí v 17:00 hod.

První vyučovací hodina začíná v 8:00. Poslední vyučovací hodina končí v 16:00 hod. Odpolední vyučování se týká žáků 6. – 9. ročníku. Velká přestávka začíná od 9:40 a končí v 10:00.

Ve škole je k dispozici bufet a automaty na mléko.

Školní jídelna je umístěna ve vedlejší budově, která je součástí pozemku školy. Děti 1. stupně jsou převáděny vychovatelkami nebo pověřenými pracovníky školy.

Analýza současného stavu ve škole

Nejčastější problémy s žáky řešené při vyučování: neplnění školních povinností, časté zapomínání pomůcek, nekultivované chování, nekázeň, chování se znaky šikany, používání mobilních telefonů během výuky, vulgární vyjadřování, záškoláctví.

Nejčastější problémy mimo školu, které se promítají do školního života: chování se znaky šikany, požívání alkoholu, kouření, vandalismus, trestná činnost řešená městskou policií a Policií ČR.

Garant programu a spolupracovníci

Garantem programu je školní metodik prevence - **Mgr. Jindřich Švub**. Tento program byl odborně konzultován a recenzován okresní metodičkou prevence – **Mgr. Kateřinou Puterovou**.

Spolupracovníci – vedení školy, výchovný poradce, školní psycholog, třídní učitelé a další pedagogičtí pracovníci.

Spolupráce s odborníky a dalšími organizacemi

- Pedagogicko psychologická poradna Ostrava z. s.
- Poradna pro primární prevenci z. s.
- Nebuď oběť z. s.
- Institut prevence z. s.
- Policie ČR – skupina prevence
- Městská policie Ostrava
- SVČ Ostrava - Zábřeh

Propagace

- MPP je umístěn na webu školy
- ŠMP seznámí s MPP všechny zaměstnance školy a domluví se s nimi na spolupráci
- Třídní učitelé seznámí rodiče s MPP na třídních schůzkách

Preventivní činnosti na škole

- Třídnické hodiny (v kompetenci třídních učitelů)
- Programy primární prevence (interní + externí)
- Rozvíjení spolupráce s rodiči a podpora osvětové činnosti pro rodiče v oblasti rizikových projevů chování

- Diagnostická činnost v oblasti rizikového chování
- Šetření projevů rizikového chování ve škole
- Průběžné sledování situace a konkrétních podmínek ve škole z hlediska rizik problémového chování a jejich screening
- Poskytování poradenských služeb ŠMP a VP žákům, rodičům a učitelům
- Zajišťování poradenských služeb specializovaných poradenských a preventivních zařízení pro žáky, rodiče a učitele
- Další vzdělání ŠMP a výchovných pracovníků v oblasti prevence
- Jednou ročně vyhodnocování MPP

Cíle v rámci prevence na ZŠ Ostrčilova

1. Dlouhodobé cíle

- a) Aktivně a soustavně vést žáky k dodržování stanovených pravidel (zejména pravidel školního řádu a slušného chování)
- b) Snížit výskyt šikany mezi žáky a zvýšit bezpečnost žáků na škole
- c) Posilovat ducha vzájemné pomoci a ohleduplnosti mezi žáky prostřednictvím společných projektů a aktivit.
- d) Vlastním příkladem vytvářet prostředí, které podněcuje u žáků rozvoj pozitivních hodnot a etických principů, a to včetně podpory zodpovědnosti za vlastní jednání a respektu k různorodosti.
- e) Zlepšit povědomí o faktorech podporujících lidské zdraví u žáků prostřednictvím ŠVP, osvětových aktivit a diskusí.

2. Střednědobé cíle vyplývající z dlouhodobých cílů

- a) Zajistit, že se většina pedagogů bude účastnit se odborného vzdělávání zaměřeného na prevenci školního násilí a šikany, které bude zahrnovat metodiky vedení třídnických hodin, řešení konfliktních situací mezi žáky a zlepšení komunikace mezi učiteli a žáky.
- b) Prohloubit spolupráci s rodiči prostřednictvím pravidelných setkání, online seminářů a školních akcí zaměřených na společné téma prevence sociálně patologických jevů.
- c) Do konce následujícího školního roku implementovat a propagovat program pro žáky zaměřený na rozvoj pozitivních hodnot, etických principů a zodpovědného jednání.
- d) Během následujících dvou let uskutečnit a vyhodnotit minimálně 2 společné projekty nebo aktivity, které aktivně zapojí žáky do spolupráce a podpoří duch vzájemné pomoci a ohleduplnosti.
- e) Během následujících let vypracovat a zavést do výuky integrovaný modul o lidském zdraví, který bude zahrnovat interaktivní osvětové aktivity, prezentace a diskuse.

3. Krátkodobé cíle vyplývající ze střednědobých cílů

- a) Během 1. pololetí školního roku 2023/2024 zorganizovat pro 50 % pedagogů první odborné školení, vedené Mgr. Kateřinou Puterovou, které bude zaměřené na prevenci sociálně patologických jevů, které se v uplynulých letech vyskytovaly na naší škole. Během následujícího školního pololetí zajistit další školení pro zbývající pedagogy, které bude zahrnovat náměty, materiály + metodiky vedení třídnických hodin, řešení konfliktních situací mezi žáky a komunikaci s žáky.
- b) Během prvního čtvrtletí navrhnout plán pravidelných setkání s rodiči a online seminářů na téma prevence sociálně patologických jevů. První setkání pro rodiče zorganizovat ve druhém čtvrtletí, zaměřené na diskusi o spolupráci mezi školou a rodinou při prevenci negativních jevů mezi žáky.
- c) V prvním pololetí oslovit žákovský parlament + vybrat a naplánovat první projekt, který zapojí žáky do společného projektu s důrazem na vzájemnou pomoc a ohleduplnost (prevence násilí a šikany). Ve druhém pololetí tento projekt realizovat.
- d) Během školního roku 2023/2024 navrhnout a připravit interaktivní osvětové aktivity, které podpoří zapojení žáků do témat týkajících se zdraví, jako jsou diskuse o výživě, výhody pohybu, duševní zdraví atd.

Cílové skupiny

- žáci 1. a 2. ročníku
- žáci 3. – 5. ročníku
- žáci 6. ročníku
- žáci 7. ročníku
- žáci 8. ročníku
- žáci 9. ročníku
- rodiče žáků
- učitelé a vychovatelky ŠD
- provozní pracovníci školy

Obsah prevence

Žáci 1. – 2. ročníku

- společné stanovení a užívání pravidel soužití mezi žáky a dospělými ve škole
- zkoumání a uvědomování si vlastní osobnosti, posilování zdravého sebevědomí
- posilování projevů vzájemné úcty, sebeúcty a důvěry
- objevování individuálních odlišností dětí a jejich tolerance dětským kolektivem
- rozvoj schopnosti komunikace a diskuze ve skupině, řešení problémů a konfliktů
- rozvoj schopnosti klást otázky, vyjadřovat svůj názor, umění říci „ne“

Žáci 3. – 5. ročníku

- uvědomování si hodnoty vlastní osoby a posilování svého „já“ v pozitivním slova smyslu
- učit se řešit stres a dodržovat životosprávu
- posilovat schopnost spolupráce v kolektivu
- uvědomování si vlastního zdravotního stavu, duševní, tělesné a sociální rovnováhy
- vést žáky k aktivnímu využívání volného času se zaměřením na sport
- posilovat schopnost a ochotu vzájemně si pomáhat, umět se podřídit možnostem skupiny
- učit děti zvládat fyzicky náročné situace
- uvědomování si základních pravidel společenského chování

Žáci 6. ročníku

- pravidla soužití v nově utvořeném kolektivu – pravdomluvnost, důvěryhodnost
- formování skupiny, která je pro žáky bezpečná
- posilování důvěry ve vztahu žák – učitel
- rozvíjení pravidel společenského chování
- respektování ostatních, spolupráce ve skupině
- posilování odmítavých postojů k šikanování, užívání alkoholu, omamných látek, apod.

Žáci 7. ročníku

- stmelování vrstevnického kolektivu a upevňování vztahů v kolektivu třídy
- posilování komunikačních dovedností
- rozvíjení sociálních dovedností
- uvědomování si přiměřenosti reakcí na zátěžové situace – puberta
- umění vyrovnat se s neúspěchem a přijímání odpovědnosti za vlastní rozhodnutí
- posilování obrany před manipulací, umění říci „ne“
- posilování pravidel společenského chování
- zvládání náročných fyzických a psychických situací
- osvojení znalostí o právním povědomí

Žáci 8. ročníku

- trvalé upevňování vztahů v kolektivu vrstevníků
- posilování komunikačních dovedností, nácvik efektivní komunikace
- rozvíjení sociálních dovedností
- rozvoj schopností přijímat svobodná a odpovědná rozhodnutí
- osvojení znalostí o právním povědomí

Žáci 9. ročníku

- upevňování pozitivních postojů osobnostního i sociálního rozvoje

- používání pravidel společenského chování
- mediální hygiena, vliv reklamy
- zdravé sexuální chování
- zvyšování schopnosti odolávat nebezpečným situacím, krizím, stresu a dalším zátěžovým situacím a nevhodným způsobům chování
- posilování odmítavých postojů k užívání omamných látek, projevům xenofobie, rasismu, antisemitismu
- prohloubení znalostí o právním povědomí

Rodiče žáků

- Den otevřených dveří – možnost účastnit se výuky
- MPP a způsoby jeho realizace
- školní a klasifikační řád a výchovná opatření při jeho nedodržování
- postupy školy v případě výskytu rizikového chování
- možnosti volnočasových aktivit pro žáky
- konzultační hodiny ŠMP, VP a dalších pracovníků školního poradenského pracoviště
- v rámci osvětové činnosti vysvětlovat vliv televize a internetu na psychiku dítěte – zdravý způsob života, osobní příklad rodičů, apod.
- po dohodě TU s rodiči připravit besedy, přednášky, promítání filmů

Učitelé a vychovatelky ŠD

- aktuální informace v oblasti prevence na pedagogických radách i mimo již zavedeným způsobem
- účast na programech zaměřených na prevenci rizikových projevů chování u žáků
- studium materiálů doporučených OMP, ŠMP
- výměna zkušeností v oblasti prevence rizikového chování
- používání schránky důvěry dětmi
- důsledně monitorovat vztahy ve své třídě
- využívat třídnických hodin a všech neformálních setkání k působení na žáky v rámci prevence rizikových projevů chování (plán třídního učitele)

Provozní pracovníci školy

- seznámení s MPP
- svými postřehy z každodenní práce mohou významně přispět k působení v oblasti prevence rizikového chování, protože se pohybují v prostorech, kde může k těmto negativním jevům mezi žáky docházet (chodby, sklepní prostory, venkovní areál školy)

Školní metodik prevence

- na základě podkladů pracovníků školy, spolupráce s OMP, vzdělávacích akcí a dalších aktivit zpracovává MPP, hodnocení MPP za uplynulý školní rok, poskytuje pracovníkům

školy, žákům a rodičům konzultace dle jejich potřeby, sleduje situaci ve škole, doporučuje vhodnou literaturu, zajišťuje spolupráci s odborníky

Metody při realizaci prevence

- ŠVP
- projektové vyučování
- školní a klasifikační řád
- besedy, přednášky, diskuze, rozhovory, komunitní kruh
- hry posilující psychiku, spolupráce ve skupině, brainstorming, nácvik verbální a neverbální komunikace a asertivního jednání, relaxační techniky
- modelové interaktivní situace, metoda kritického myšlení
- soutěže – vědomostní a sportovní
- adaptační kurzy, exkurze, výlety
- třídnické hodiny
- ozdravný pobyt případně lyžařský výcvik
- kulturní představení
- výstavy
- schránka důvěry
- nástěnky
- letáky pro žáky
- Školní parlament
- informace rodičům a jejich zapojování do prevence
- Den otevřených dveří
- školní akce
- vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti prevence rizikového chování, manažerská práce třídního učitele
- propagace MPP

Časový harmonogram

Všechny aktivity týkající se primární prevence budou probíhat po celý školní rok.

1. stupeň:

Na prvním stupni se žáci s jednotlivými tématy setkají především v předmětech prvouka, přírodověda, vlastivěda, český jazyk, anglický jazyk, ale také např. v rámci tělesné výchovy a ve výtvarných soutěžích

2. stupeň

Na druhém stupni je práce náročnější. Učitelé musí vzájemně spolupracovat a uspořádat témata z oblasti prevence tak, aby nedocházelo k jejich překrývání a aby

byla v co největší míře probrána. Dle uvážení, či v případě nově se vyskytnutého problému, začleňují vyučující témata i mimo dané předměty či v rámci výtvarných a sportovních soutěží.

Doporučená témata všeobecné prevence

1. ročník

➤ PRVOUKA

Začíná škola (Jsem školák)

O přestávce a při vyučování

Naše třída (já a spolužáci)

Režim školy

Hodnoty v rodině

Vztahy ve třídě

Pozor na neznámé lidi

➤ ČESKÝ JAZYK – LITERÁRNÍ VÝCHOVA

Komunikace (pozdrav, poděkování, omluva)

Rozhovor (pravidla rozhovoru)

Vzkaz pro paní učitelku

2. ročník

➤ PRVOUKA

Cesta do školy

Okolí školy

Chování mezi lidmi (soužití, mezilidské vztahy)

Chráníme si zdraví

Naše tělo

Děti a dospělí kolem nás

Místo kde žijeme

Důležitá telefonní čísla

➤ ČESKÝ JAZYK – SLOH

Jak spolu mluvíme (prosba, poděkování)

Jak se k sobě chováme

Přátelství, kamarádství (vztahy)

3. ročník

➤ PRVOUKA

Spolužáci a já – pravidla slušného chování

Naše zdraví

Pečujeme o své zdraví, žijeme zdravě

Úraz a nemoc

➤ ČESKÝ JAZYK – SLOH

Slušné chování

Chováme se k sobě vždy slušně?

Čteme, rozumíme a orientujeme se

➤ ANGLICKÝ JAZYK

My body

4. ročník

➤ PŘÍRODOVĚDA

Člověk a zdraví

➤ ČESKÝ JAZYK – SLOH

Moji kamarádi

Na táboře

Co kdo dělá

Není koníček jako koníček

Malý dárek potěší

Budeme hrát divadlo

➤ ANGLICKÝ JAZYK

Greetings and introductions“

➤ INFORMATIKA

Bezpečná práce s digitálním zařízením (PC viry, přihlašovací údaje)

Bezpečné chování online, kybernetické hrozby a rozvoj kritického myšlení

5. ročník

➤ PŘÍRODOVĚDA

Člověk a přírodní zdroje – stres, životospráva

Lidský organizmus

Muž a žena - vlastní zdraví, kouření, alkohol, drogy, hygiena, základy lidské sexuality

Člověk – pravidla společenského chování

Lidský život – využití volného času, sport

➤ VLASTIVĚDA

Člověk ve společenství

➤ ČESKÝ JAZYK – SLOH

Chci si dát inzerát (nebezpečí internetu)

➤ ANGLICKÝ JAZYK

Time

➤ HUDEBNÍ VÝCHOVA

Respektování různého hudebního vkusu

➤ INFORMATIKA

Symbyly a piktogramy

6. ročník

➤ TĚLESNÁ VÝCHOVA

Tělesná a duševní hygiena

Komunikace

Bezpečný pobyt v zimní krajině

Sebeovládání, sebeorganizace

Historie a poslání olympijských her

➤ SPOLEČENSKÁ VÝCHOVA

Pravidla ve škole

- práva a povinnosti žáků a rodičů
- pravidla slušného chování a jednání
- povinná školní docházka
- vnitřní normy školy

Život mezi lidmi

- společenská pravidla
- lidé a vztahy
- lidská práva
- prostředí, ve kterém žijeme
- osobní bezpečí
- **šikana a násilí**

➤ ČESKÝ JAZYK

V nebezpečí

Ve škole, doma a mezi kamarády

➤ ANGLICKÝ JAZYK

Giving personal information (Greetings and introduction)

➤ **DĚJEPIS**

Rozvrstvení společnosti podle majetku – nerovnost mezi lidmi. Vznik prvních zákoníků, které trestají přečiny ve společnosti (krádeže, vraždy, podvody...)

➤ **INFORMATIKA**

Zvládání času online, etika online chování

Nevyžádaná pošta + nebezpečné přílohy

Etický kodex při práci s umělou inteligencí

7. ročník

➤ **TĚLESNÁ VÝCHOVA**

Tělesná a duševní hygiena

Seberegulace, sebeovládání – zvládání problémových situací, hledání pomoci

Bezpečný pobyt v zimní krajině, organizace prostoru, činností

Dodržování bezpečnosti a ochrany zdraví

Ochrana před přenosnými a nepřenosiými chorobami, úrazy, prevence

Autodestruktivní závislosti

Ochrana života za mimořádných situací

➤ **SPOLEČENSKÁ VÝCHOVA**

Majetek a vlastnictví

- hospodaření s penězi
- rozpočet
- osobní, rodinný
- ochrana majetku

Člověk a morálka

- všelidské mravní hodnoty
- svědomí a mravní rozhodování
- morálka v osobním a veřejném životě

Svoboda, právo a spravedlnost

- hodnota lidského života
- rovnost mezi lidmi
- spravedlivá společnost
- práva národnostních menšin

➤ DĚJEPIS

Války náboženské, občanské za účelem získání nového území

Upevňování vlády jedince (absolutismus)

Dovoz nových plodin z Ameriky do Evropy – tabák, káva

➤ ČESKÝ JAZYK

O zvířatech a lidech

O sobě navzájem

➤ ANGLICKÝ JAZYK

A day in a life (Arranging to meet a friend)

➤ HUDEBNÍ VÝCHOVA

Lidské nešvary a hudba

Hudba a drogy

➤ INFORMATIKA

Zabezpečení dat a přístupová práva

8. ročník

➤ TĚLESNÁ VÝCHOVA

Tělesná a duševní hygiena

Bezpečné chování – pobyt v rizikovém prostředí, situacích, první pomoc

Zdravotní rizika, prevence

Mezilidské vztahy, komunikace, kooperace

Podpora zdraví – prevence, odpovědnost za zdraví

Skryté formy a stupně individuálního násilí a zneužívání, odborná pomoc

Spolupráce

První pomoc

➤ SPOLEČENSKÁ VÝCHOVA

- Kyberšikana

Člověk a dospívání

- začleňování do společnosti
- já a moje parta - člověk jako osobnost
- volný čas a zdravý životní styl

Jak se vidím já

- sebepoznání, sebepojetí, seberegulace
- Sexuální dospívání

Člověk a citový život

- city a chování
- city a jejich tělesné projevy
- vlastnosti citů
- afekt, panika
- agrese, hněv a jejich projevy
- možná řešení negativních prožitků a situací

Člověk a pracovní život

- vzdělání, schopnosti, vlastnosti a dovednosti
- pomoc při výběru povolání
- Zákoník práce, práva a povinnosti zaměstnanců a zaměstnavatelů

Autodestruktivní závislosti

- závislosti
- návykové látky
- netolismus

Lidská práva

- Listina základních práv a svobod

➤ PŘÍRODOPIS

Duševní hygiena

Vliv alkoholu a drog na nervovou soustavu

Rasismus

- CHEMIE

Alkoholické nápoje a lidský organizmus

- DĚJEPIS

Napoleonské války - moc armády a jejich vůdce

Francie - svržení absolutismu – nenávisť k vládnoucímu rodu

Kapitalismus, kapitalistická společnost - nadřazení vrstvy obyvatel (hluboké sociální rozdíly)

Kolonialismus - nadřazenost vyspělých států vůči zaostalejším

- ČESKÝ JAZYK

Lidským životem krok za krokem

Společnost a její nedostatky; Drogy; Vliv médií

- ANGLICKÝ JAZYK

Meet the kids (Introduction to the kids)

- HUDEBNÍ VÝCHOVA

Populární a rocková hudba od 60. let

- INFORMATIKA

Etické chování v prostředí internetu, respektování autorských práv

9. ročník

- SPOLEČENSKÁ VÝCHOVA

Stát a právo

- právo v našem každodenním životě, práva a povinnosti
- právní řád, právní odvětví, základní nástroje práva
- Ústava České republiky

- ČLOVĚK A SVĚT PRÁCE

Příprava k volbě povolání

- vhodný a zodpovědný výběr budoucího povolání
- tělesné, duševní a sociální předpoklady
- pracovní a mravní vlastnosti
- znalosti, schopnosti, dovednosti
- znevýhodnění při volbě povolání
- zájmy, záliby, životní cíle a ideály

➤ DĚJEPIS

Nebezpečné ideologie 20. stol. (fašismus, komunismus, nacionalismus,...)

➤ ČESKÝ JAZYK

Literatura 20. století a současná literatura

Problémy dnešní rodiny - vztahy

Rizikové látky

➤ HUDEBNÍ VÝCHOVA

Populární hudba - životní styl, návykové látky

Vliv populární hudby

➤ ANGLICKÝ JAZYK

School rules

➤ INFORMATIKA

Bezpečnost a rizika (útoky - cíle a metody, nebezpečné ap a sys); metody zabezpečení přístupu k datům, role a přístupová práva)

Zabezpečení PC a dat

(cíle a metody útočníků, nebezpečné aplikace a systémy; zabezpečení digitálních zařízení a dat).

Digitální identita a digitální stopa

Fingování a algoritmy sociálních sítí, cookies

Prevence na míru potřebám žáků

V kontextu školní prevence je zásadním cílem dosáhnout co nejúčinnějšího působení na žáky a jejich chování. Klíčovou rolí v tomto procesu hrají třídní učitelé, kteří mají pravidelný a hluboký kontakt se svými žáky. Třídní učitelé jsou častokrát prvními pozorovateli rizikových projevů chování a mají jedinečnou možnost reagovat na potřeby svých žáků. Tato kapitola se zaměřuje na to, jak třídní učitelé mohou úspěšně přistupovat k prevenci a řešení chování, které může ohrozit vzdělávání a celkový rozvoj žáků.

Třídní učitelé hrají klíčovou roli v procesu školní prevence. Jsou to oni, kdo dennodenně interagují se svými žáky a mají nejlepší přehled o jejich chování, emocionálním stavu a potřebách. Jejich úkolem není pouze předávání učební látky, ale také budování pozitivního prostředí ve třídě a podpora emocionálního a sociálního růstu žáků.

Vyhodnocování potřeb žáků je klíčovým prvkem úspěšné prevence. Třídní učitelé by měli pravidelně a systematicky monitorovat chování svých žáků a věnovat pozornost potenciálním rizikovým projevům, jako jsou například šikana, násilí, sebepoškozování, nízká sebedůvěra, nebo problémy se sociální integrací. K identifikaci těchto problémů mohou třídní učitelé využít různé metody, včetně pozorování, konzultací s ostatními učiteli, nebo individuálního rozhovoru se žáky.

Třídní učitelé mají rovněž důležitou roli při navazování spolupráce s metodikem prevence. Pokud identifikují problémové chování nebo potřeby žáků, které přesahují rámec jejich běžné kompetence, měli by okamžitě oslovit příslušného metodika prevence. Metodik prevence může poskytnout odbornou podporu, poradenství a spolupracovat při výběru preventivního programu.

V některých případech může být zapotřebí provedení konkrétní intervence nebo nasazení preventivního programu. Třídní učitelé mohou spolupracovat s metodikem prevence na vytvoření a realizaci programů, které jsou zaměřené na posílení pozitivního chování a snížení rizikových faktorů. Tyto programy by měly být navrženy s ohledem na konkrétní potřeby třídy a žáků.

Třídní učitelé hrají klíčovou roli v prevenci chování, které může ohrozit bezpečnost školní prostředí a rozvoj žáků. Jejich schopnost identifikovat potřeby žáků a spolupracovat s metodikem prevence je nezbytná pro dosažení úspěšné školní prevence. Společnou prací a odborným přístupem můžeme zajistit bezpečné a podpůrné školní prostředí, které umožní žákům dosáhnout svého plného potenciálu.

Žákovské kompetence

Znalostní kompetence

Žáci 1. – 5. ročníku

- žáci mají povědomí o zdraví jako základní lidské hodnotě
- osvojují si zdravý životní styl
- dokážou pojmenovat zdravotní a sociální rizika spojená s kouřením, pitím alkoholu, užíváním drog, zneužíváním léků
- znají základní způsoby odmítání návykových látek ve styku s vrstevníky
- umí pojmenovat základní mezilidské vztahy
- umí rozpoznat projevy lidské nesnášenlivosti
- mají povědomost o tom, že každé jednání, které ohrožuje práva druhých (šikana, násilí, zastrašování aj.), je protiprávní
- ví na koho se obrátit v případě, že někdo ohrožuje nebo poškozuje jeho práva
- umí komunikovat se službami poskytujícími poradenskou pomoc

Žáci 6. – 9. ročníku

- ví, co je podstatou zdravého životního stylu a snaží se o jeho realizaci
- znají pozitivní vliv aktivního pohybu, relaxace, duševní hygieny
- umí zhodnotit vhodné a nevhodné zdravotní návyky
- umí vysvětlit své konkrétní postoje a chování z pohledu zdraví
- žáci znají význam harmonických mezilidských vztahů pro zdravý životní styl a zdraví
- respektují odlišné názory či zájmy lidí a odlišné způsoby jejich chování a myšlení, jsou tolerantní k menšinám
- znají a uplatňují vhodné způsoby řešení neshod se spolužáky, spory řeší nenásilným způsobem
- znají vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích
- umí spolupracovat ve skupině a přebírat zodpovědnost za společné úkoly
- znají významné dokumenty upravující lidská práva a sociálně právní ochranu dětí
- ví, že zneužívání dítěte je trestné
- uvědomují si podstatu protiprávního jednání a právní odpovědnost za případné činy
- bezpečně zvládají účelné modely chování v krizových situacích (šikanování, týrání, sexuální zneužívání aj.) a správně se rozhodují v situacích vlastního nebo cizího ohrožení
- umí diskutovat o rizicích zneužívání drog, orientují se v trestně právní problematice návykových látek
- ví, kde hledat odbornou pomoc, v případě potřeby ji dovedou využít
- dokážou komunikovat se specializovanými službami (linky důvěry, krizová centra)
- odmítají projevy brutality a násilí zprostředkované médii a umí o nich diskutovat

Kompetence k učení

- žák samostatně pozoruje, porovnává výsledky, kriticky posuzuje a vyvozuje z nich závěry pro využití v budoucnosti
- vyhledává a zpracovává potřebné informace v literatuře a na internetu

Kompetence k řešení problémů

- žák vnímá nejrůznější problémové situace ve škole i mimo ni, rozpozná a pochopí problém, přemýšlí o nesrovnalostech a jejich příčinách, promyslí a naplánuje způsob řešení problémů, využívá vlastního úsudku a zkušeností
- vyhledává informace vhodné k řešení problémů, využívá získané vědomosti a dovednosti k objevování různých variant řešení problémů, nenechá se odradit případným nezdarem
- samostatně řeší problémy, volí vhodné způsoby řešení, sleduje vlastní pokrok, přezkoumá řešení a osvědčené postupy aplikuje při řešení obdobných nebo nových problémových situací
- uvědomuje si zodpovědnost za svá rozhodnutí, je schopen je obhájit a výsledky svých činů zhodnotí

Kompetence komunikativní

- žák formuluje a vyjadřuje své myšlenky a názory v logickém sledu, vyjadřuje se výstižně a souvisle
- naslouchá promluvám druhých lidí, porozumí jim, vhodně na ně reaguje, účinně se zapojuje do diskuze, obhajuje svůj názor a vhodně argumentuje
- využívá získané komunikativní dovednosti k vytváření vztahů potřebných k plnohodnotnému soužití a kvalitní spolupráci s ostatními lidmi

Kompetence sociální a personální

- žák účinně spolupracuje ve skupině, společně se podílí na vytváření pravidel v týmu, na základě poznání nebo přijetí nové role pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce
- podílí se na utváření příjemné atmosféry v týmu, na základě ohleduplnosti a úcty při jednání s druhými lidmi přispívá k upevnování dobrých mezilidských vztahů, v případě potřeby poskytne pomoc nebo o ni požádá
- přispívá k diskuzi v malé skupině i k debatě celé třídy, chápe potřebu efektivně spolupracovat s druhými při řešení daného úkolu, oceňuje zkušenosti druhých lidí, respektuje různá hlediska a čerpá poučení z toho, co si druzí lidé myslí, říkají a dělají
- vytváří si pozitivní představu o sobě samém, která podporuje jeho sebedůvěru a samostatný rozvoj; ovládá a řídí svoje jednání a chování tak, aby dosáhl pocitu sebeuspokojení a sebeúcty

Kompetence občanské

- žák respektuje přesvědčení druhých lidí, váží si jejich vnitřních hodnot, je schopen vcítit se do situací ostatních lidí, odmítá útlak a hrubé zacházení, uvědomuje si povinnost postavit se proti fyzickému i psychickému násilí
- chápe základní principy, na nichž spočívají zákony a společenské normy, je si vědom svých práv a povinností ve škole i mimo školu
- rozhoduje se zodpovědně podle dané situace, dle možností poskytne účinnou pomoc a chová se zodpovědně v krizových situacích i v situacích ohrožujících život a zdraví člověka
- aktivně se zapojuje do kulturního dění a sportovních aktivit, respektuje tradice a kulturní i historické dědictví
- rozhoduje se v zájmu podpory a ochrany zdraví

Kompetence pracovní

- žák dodržuje vymezená pravidla, plní povinnosti a závazky
- využívá znalosti a zkušenosti získané v jednotlivých vzdělávacích oblastech v zájmu vlastního rozvoje i své přípravy na budoucnost

Třídní učitelé:

TU zařadí na doporučení ŠMP témata do svých plánů a budou je uplatňovat při své výchovné a vzdělávací práci.

Školní metodik prevence:

ŠMP bude v průběhu školního roku zajišťovat a koordinovat aktivity primární prevence.

Rozpočet

Prostředky na preventivní akce, besedy, semináře budou čerpány podle možností z finančního rozpočtu školy nebo z dotací, případně po dohodě s rodiči placeny jednorázově.

MPP a školní řád

Ve spojitosti s MPP bylo do vnitřního řádu školy zakotveno několik bodů:

- 1) Žáci mají povinnost chránit si své zdraví a zdraví svých spolužáků.
- 2) Ke druhým se chovají přátelsky. Respektují druhé bez ohledu na jejich názor, fyzickou zdatnost nebo postižení.

3) Žáci řeší všechny problémy bez použití fyzického násilí. Nikdy nebudou tolerovat šikanování.

4) Žáci mají zákaz nosit, držet, distribuovat a užívat návykové látky v areálu školy. Porušení tohoto zákazu bude klasifikováno jako hrubý přestupek.

5) Žáci nesmí jakýmkoli způsobem poškozovat školní majetek. Úmyslné poškození bude oznámeno rodičům.

Přestupky jsou řešeny buď třídním učitelem, školním psychologem, výchovným poradcem, školním metodikem prevence nebo pedagogickou radou. Výchovná opatření jsou udělována podle klasifikačního řádu.

Školní poradenské pracoviště

Členové školního poradenského pracoviště (ŠPP):

- Mgr. Michaela Mrozinská – zástupkyně pro 1. stupeň
- Mgr. Gabriela Chupáčová – výchovný poradce
- Mgr. Lucie Svobodová – školní psycholog
- Mgr. Kateřina Nickelová – speciální pedagog
- Mgr. Simona Podešvová – školní metodik prevence pro 1. stupeň
- Mgr. Jindřich Švub – školní metodik prevence pro 2. stupeň

Členové ŠPP se pravidelně setkávají každé pondělí od 7:30 do 7:55 v kanceláři školního psychologa. Tato schůzka je otevřená pro pedagogy školy, kteří mohou přijít podle svých potřeb a diskutovat o všem, co považují za klíčové pro svou práci a pro udržení bezpečného a harmonického prostředí pro všechny žáky školy.

Žáci mohou přijít kteroukoli přestávku nebo v době, kdy jsou stanoveny konzultační hodiny.

Rodiče žáků školy si mohou prostřednictvím Komens nebo pracovního emailu vyžádat konzultaci, případně využít stanovených konzultačních hodin.

Seznam základních zákonů a metodických listů v oblasti prevence

- Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže v působnosti MŠMT na období 2019 – 2027
- Národní strategie prevence a snižování škod spojených se závislostním chováním 2019–2027
- Dlouhodobý program zlepšování zdravotního stavu obyvatelstva České republiky „Zdraví pro všechny v 21. století“ (usnesení vlády č. 1066/2002 Sb.)

- Strategie primární prevence rizikového chování u dětí a mládeže v Moravskoslezském kraji na období 2019 - 2027
- Vládní kampaň STOP násilí na dětech
- Zákony:
 - č. 561/2004 Sb. (Školský zákon)
 - č. 563/2004 Sb. (o pedagogických pracovnících)
 - č. 383/2005 Sb. (změna 106/2002 o výkonu ústavní výchovy ve školských zařízeních a o preventivní výchovné péči ve školských zařízeních)
 - č. 379/2005 Sb. (o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami)
 - č. 109/2002 Sb. (o zařízeních ústavní výchovy, ochranné výchovy a zařízeních preventivně výchovné péče)
- Vyhlášky:
 - č. 48/2005 Sb. o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky
 - č. 116/2011 Sb. - Novela vyhlášky č. 72/2005 Sb. o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních (soubor pedagogicko-organizačních informací č.j. 12295/2005-20)
 - č. 147/2011 Sb. – Novela vyhlášky č. 73/2005 Sb. (o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných)
 - č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání
- Metodické pokyny a doporučení:
 - 22 294/2013-1 Metodický pokyn MŠMT k řešení šikanování ve školách a školských zařízeních
 - 10 194/2002 Metodický pokyn při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví
 - 14 423/1999 Metodický pokyn k výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance
 - 25 884/2003 Metodický pokyn spolupráce předškolních zařízení, škol a školských zařízení s Policií ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality na dětech a mládeži páchané
 - 21291/2010-28 Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování dětí a mládeže
 - Publikace k primární prevenci – Kyberšikana – manuál pro učitele (i rodiče)
- Podklady školy:
 - Školní řád (Klasifikační řád)
 - Minimální preventivní program
 - Strategie proti šikanování
 - Postup při řešení - zpravidla popis ředitele, jak postupovat

- Zápisy z jednání při řešení přestupku - lékař, třídní učitel, výchovný poradce, školní metodik prevence, pedagogická rada, Policie ČR atd.

Zařízení a organizace zabývající se problematikou prevence

– s dostupností pro klienty pro klienty regionu Ostrava

PORADNA PRO PRIMÁRNÍ PREVENCI

kontaktní osoba: **Tomáš Velička** – ředitel

tel: 732 508 463

email: pppp.ostrava@seznam.cz

NEBUŽ OBĚŤ

kontaktní osoba: **Mgr. Lukáš Látal** - metodik programu primární prevence, vedoucí lektor

tel.: 734 147 317

email: nebudobet@email.cz

POLICIE ČR

kontaktní osoba: **por. Mgr. Soňa Štětínská** – komisař

tel.: 974 721 207

email: pcrsmov@mvcr.cz

MĚSTSKÁ POLICIE OSTRAVA - SKUPINA PREVENCE

kontaktní osoba: **Petra Stoklasová** - vedoucí skupiny

tel.: 596 111 400; 599 414 180

email: info@mpostrava.cz

AZ HELP z. s.

Kontaktní osoba: **Mgr. Petr Spurný** – předseda spolku

tel.: 732 484 077

email: azhelp.spurny@seznam.cz

INSTITUT PREVENCE z. s.

Kontaktní osoba: **Mgr. Kateřina Grofková** – koordinátorka programů selektivní prevence

tel.: +420 728 040 336

email: institutppp.prevence@email.cz

PEDAGOGICKO PSYCHOLOGICKÁ PORADNA OSTRAVA

Kontaktní osoba: **Mgr. Kateřina Puterová, Mgr. Jakub Macošek, Mgr. Petra Chudá** - okresní (oblastní) metodik prevence

Tel.: 553 810 769

tel.: 553 810 768

e-mail: jakub.macosek@ppp-ostrava.cz e-mail: petra.chuda@ppp-ostrava.cz

e-mail: katerina.puterova@ppp-ostrava.cz

KŠKP MORAVSKOSLEZSKÉHO KRAJE

kontaktní osoba: **Mgr. Andrea Matějková** - krajský školský koordinátor prevence

tel.: 595 622 337

email: andrea.matejkova@kr-moravskoslezsky.cz

CENTRUM PRO RODINU A SOCIÁLNÍ PÉČI O.S.

kontaktní osoba: **MUDr. Maria Fridrichová** – vedoucí střediska RODINA

tel.: 552 301 409

email: mfridrichova@prorodiny.cz

NADACE NAŠE DÍTĚ

- pomoc týraným, zneužívaným, handicapovaným, ohroženým a opuštěným dětem

Adresa: Ústavní 91/95, 181 21 Praha 8

email: nadace@nasedite.cz

web: www.nasedite.cz

DĚTSKÉ KRIZOVÉ CENTRUM

- pomoc při řešení výchovných a jiných problémů souvisejících s péčí o dítě

tel.: 596 123 555, 739 424 175

email: kc@css-ostrava.cz

web: www.ditekrize.cz

CENTRUM ANABELL

- pomoc a podpora osobám s poruchami příjmu potravy a jejich blízkým

tel.: 602 236 457

email: posta@anabell.cz, iporadna@anabell.cz

web: www.anabell.cz

Volnočasové aktivity

Okolí školy skýtá pestrou nabídku sportovně-kulturního vyžití. Po vyučování mají žáci ve škole na výběr z velkého množství kroužků, které s oblibou navštěvují. Jde o kroužky sportovní, výtvarné, nebo vzdělávací. Zejména v bilingvní sekci je nabízeno pestré spektrum volitelných, všestranně zaměřených kroužků, kam se mohou naši žáci zapsat.